

Департамент
агропромислового розвитку
Львівської обласної
державної адміністрації

Громадська організація
«Львівська аграрна
палата»

Вісник Агр^Форум №19 (19) 2015

Електронний інформаційний бюлетень

Дні садівництва на Львівщині

стор.4

Технологія вирощування суниці

стор.13

*Особливості захисту яблуневих
і грушевих насаджень від парші*

стор.16

*Ніколи не зупиняємось в розвитку
підприємства, навіть якщо не всі
економічні умови ідеальні*

- Михайло Кубара

стор.21

*Екологічне виробництво –
запорука здоров'я*

стор.26

*Стрийське товариство пасічників
“Бджоли Карпат”*

стор.35

м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов.,
тел.ф. +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-26,
(067) 803-60-32, e-mail: lvivagri@gmail.com
Інтернет-сторінка видання: agrochamber.lviv.ua

<i>Перший раунд Українського аграрного конгресу .....</i>	<i>с.3</i>
<i>Дні садівництва на Львівщині.....</i>	<i>с.4</i>
<i>Реалізація проекту “Місцевий розвиток орієнтований на громаду” на Львівщині .....</i>	<i>с.6</i>
<i>Фестиваль органічної продукції “Стрий-Органік-Фест”.....</i>	<i>с.7</i>
<i>Виставка-ярмарок свійських тварин у Стрию .....</i>	<i>с.8</i>
<i>Пропозиції по впровадженню податкової реформи з Львівщини.....</i>	<i>с.9</i>
<i>Діяльність Ради експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України.....</i>	<i>с.10</i>
<i>Уряд спростить умови ведення підприємницької діяльності у сфері виробництва біологічних видів палива.....</i>	<i>с.11</i>
<i>На Львівщині орендна плата за користування землями сільськогосподарського призначення перевищить 190 млн гривень .....</i>	<i>с.12</i>
<i>Технологія вирощування суниці.....</i>	<i>с.13</i>
<i>Особливості захисту яблуневих і грушевих насаджень від парші.....</i>	<i>с.16</i>
<i>Європейська модель садівництва є перспективною для України – Ярослав Прийма.....</i>	<i>с.18</i>
<i>Ніколи не зупиняємось в розвитку підприємства, навіть якщо не всі економічні умови ідеальні – Михайло Кубара.....</i>	<i>с.21</i>
<i>Сільськогосподарська кооперація при вирощуванні ягід в Україні – перспективна справа – Олег Йовчик.....</i>	<i>с.24</i>
<i>Екологічне виробництво – запорука здоров'я.....</i>	<i>с.26</i>
<i>Осінній захист озимих культур мікродобривами з гуматом калію.....</i>	<i>с.28</i>
<i>Молочне скотарство сьогодні є найкращою платформою для старту у розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації.....</i>	<i>с.31</i>
<i>Стрийське товариство пасічників “Бджоли Карпат”.....</i>	<i>с.35</i>
<i>Виставки та конференції в Україні та закордоном.....</i>	<i>с.41</i>
<i>Моніторинг цін.....</i>	<i>с.42</i>

Перший раунд Українського аграрного конгресу

15-16 жовтня у Києві відбувся Перший раунд Українського аграрного конгресу, учасники якого обговорили основні тенденції розвитку зернового ринку в Україні та світі.

З вступним словом до учасників конгресу звернувся Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко, зокрема зазначивши, що аграрний сектор сьогодні є єдиним щодо ефективного впровадження механізмів дерегуляції і останній приклад це впровадження спільно з Міністерством інфраструктури України програми єдиного вікна, що дозволить бізнесу зекономити майже 8 млрд. грн на портових зборах. Ці заходи, зокрема, дозволили залучити в агросектор в 2015 році в 1,6 рази більше фінансування порівняно з минулим роком.

В ході панельної дискусії голова представництва Міжнародної фінансової корпорації (IFC) в Україні Олена Волошина наголосила, що за оцінкою фахівців МФК внаслідок відміни сертифікації елеваторів агробізнес зміг зекономити понад 80 млн. дол. США.

Заступник Мінагрополітики України Владислава Рутицька повідомила учасників конгресу про впровадження проекту аграрних розписок в Україні і розширення переліку областей, які приймають участь в проекті. Міністерство також хоче посилити заходи для боротьби із контрафактним насінням, добривами та засобами захисту рослин на ринку України.

Голова Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів Сергій Глущенко ознайомив присутніх із основними кроками стосовно створення нової інституції та звернув увагу на необхідності скорочення кількості працівників, лабораторій, але за умови їх технічної модернізації.

Учасники конгресу також мали змогу ознайомитися із тенденціями на ринку зернових культур в Україні та вивчили досвід країн Латинської Америки в організації функціонування зернового ринку та ринку сої.

Джерело: Львівська аграрна палата

Дні садівництва на Львівщині

22-23 жовтня у Львові на базі ТОВ “РСП “Шувар” проходили “Дні садівництва”, в межах яких науковці, практики та сільськогосподарські виробники одержали нові знання та консультації відносно технологічних рішень для ведення ефективного бізнесу.

В межах заходу проведено спеціалізовану конференцію на тему: “Сучасний стан в плодово-ягідному комплексі. Як організувати бізнес”.

Директор проектно-консультативного центру “Суцвіття” Анатолій Бурлака ознайомив присутніх з тенденціями розвитку плодово-ягідного та горіхового бізнесу в Україні. А. Бурлака зазначив, що дані напрями бізнесу загалом надзвичайно прибуткові, але потребують знань технологій. Зокрема, Україна посідає третє місце у світі за вирощуванням горіхів (23,7% виробництва в Європі), але площа плодоносних садів за 2001-2013 рр. скоротилися з 227 тис.га до 68,8 тис.га. При цьому, в 2014 році в Україні вирощено для продажу 4,8 млн. саджанців, із яких 1,5 млн. саджанців не реалізовано.

Завідувач кафедри садівництва та виноградарства Львівського національного аграрного університету Іван Гулько повідомив присутнім про тенденції розвитку садівництва у світі, серед яких основні: закладка інтенсивних садів; селекція нових сортів; сучасні технології зберігання врожаю; впровадження екологічних елементів захисту рослин (сітки проти граду, фертигація). Однак, закладка 1 га інтенсивного саду потребує капіталовкладень 25-30 тис. дол. США. У своїй доповіді І. Гулько також ознайомив учасників конференції з перспективними сортами яблук, які доцільно вирощувати для прибуткового бізнесу.

Головний агроном ТОВ “АгроФрукта Бішків” Ірина Кобринець розповіла присутнім про досвід організації та технологію промислового вирощування полуниці на Львівщині. Представник ТОВ “Галфрост” Анатолій Ключко ознайомив з сучасними світовими технологіями переробки ягід, зокрема шокової заморозки і сублімації, які пропонує підприємство у Жовківському районі.

Джерело: Львівська аграрна палата

Заступник директора Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Людмила Гончаренко повідомила учасників конференції про те, що в поточному році на Львівщині усіма категоріями господарств на площі у 12,7 тисяч гектарів вирощено понад 100 тисяч тонн плодово-ягідної продукції. Найбільше в області вирощено яблук – близько 60 тис. тонн та груш – понад 17 тис. тонн. Із ягідних культур переважають суниці та полуниці – 3 тис. тонн та смородина – 1,5 тис. тонн. Упродовж останніх чотирьох років в області закладено понад 1,5 тис. га багаторічних насаджень.

Учасники конференції також мали змогу ознайомитися із досвідом та сучасними підходами до ведення садівництва від провідних агровиробників, зокрема щодо: вибору земельних ділянок і перевіркою родючості ґрунтів для посадки саду; захисту плодово-ягідних культур; вибору найбільш перспективних сортів яблук; досвіду діяльності сімейних ферм по вирощуванню полуниць на Львівщині.

Джерело: Львівська аграрна палата

Свято сиру та вина

23-25 жовтня у Львові відбулося VI Свято сиру та вина. Протягом трьох днів львів'яни та гості прийняли участь у кулінарних майстер класах, і мали змогу отримати інформацію про культуру сироваріння та традиції виноробства у Львові, скуштувати найрізноманітніші види сиру і придбати фермерські продукти від виробників сиру із західних областей України.

Реалізація проекту “Місцевий розвиток орієнтований на громаду” на Львівщині

19 жовтня у Львові відбулося засідання координаційної ради програми реалізації третього етапу проекту ЄС/ПРООН “Місцевий розвиток орієнтований на громаду”.

Заступник голови Львівської обласної ради Валерій П’ятак відзначив важливість та практичний ефект від реалізації попередніх фаз проекту в регіоні, зокрема 129 проектів, які охопили 17 районів області.

Перший заступник голови Львівської ОДА Ростислав Замлинський, наголосив, що згадані мікропроекти є міцним підґрунтям для стабільності та самостійності громад. “Саме завдяки добрим напрацюванням у сфері вирішення соціальних проблем громад, люди на місцях, генеруючи нові ідеї, сприяють зародженню економічних ініціатив та розвитку”, – зазначив Р. Замлинський.

В рамках третьої фази на Львівщині проект охоплює 8 районів і 32 сільські ради. З 59 проектів 32 будуть реалізовані у сільських громадах за такими напрями: енергозбереження (23), енергоефективність (5) та охорона здоров’я (4) із загальним бюджетом у 8,9 млн. грн. Реалізуються проекти завдяки партнерству обласної, районних та сільських/міських рад у їх співфінасуванні. При цьому, 75% витрат проекту у сільській місцевості компенсується проектом ЄС/ПРООН, 20% – обласним бюджетом Львівщини і лише 5 % (або 450 тис. грн) – це ресурс громад.

Заступник голови Самбірської районної ради Віталій Кімак зазначив, що незважаючи на дотаційність районного бюджету, засновано Фонд розвитку Самбірського району у який, на основі угод про соціальне партнерство, агроінвестори перераховують ресурси для оновлення інфраструктури сільських населених пунктів. Віталій Кімак також повідомив, що в районі вже створено 8 об’єднаних громад, що вимагає розподілу відповідальності та повноважень між районом та громадами.

Джерело: Львівська аграрна палата

Фестиваль органічної продукції “Стрий-Органік-Фест”

30 жовтня - 1 листопада у Стрию відбувається вже традиційний для Львівщини фестиваль органічної продукції “Стрий-Органік-Фест”. Осінь-2015

На урочистостях із нагоди відкриття фестивалю до учасників звернувся ініціатор його проведення, голова спостережної ради КС “Вигода” Петро Маковський, який зазначив, що від першого фестивалю до нинішнього п'ятого кількість учасників заходу зросла з 40 до 148, а географія присутніх розширилася також за рахунок представників із Кіровоградської, Чернігівської, Сумської, Івано-Франківської, Закарпатської та Хмельницької областей.

Директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталія Хмиз наголосила на важливості підтримки малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників, що є основним пріоритетом на рівні області. Проведення фестивалів подібних “Стрий-Органік-Фест” в інших районах Львівщини створить додаткову можливість для збуту якісної продукції виробників області, – зазначила Наталія Хмиз.

Учасники та відвідувачі фестивалю обмінювалися знаннями та досвідом виробництва сирів, вин, продукції бджільництва, а також приймали участь у святкових конкурсах та забавах із нагоди осіннього фестивалю “Стрий-Органік-Фест”.

Джерело: Львівська аграрна палата

Виставка-ярмарок свійських тварин у Стрию

18 жовтня на базі Стрийського аграрного коледжу ЛНАУ втретє проведено Виставку-ярмарок кролів, голубів, свійської та декоративної птиці.

На урочистому відкритті виставки із вступним словом до учасників звернувся директор Стрийського аграрного коледжу ЛНАУ Василь Дмитришин, який зазначив, що проведення даного заходу у коледжі вже стало доброю традицією, а щорічне збільшення кількості її учасників з інших районів є свідченням її популярності.

Учасники та відвідувачі виставки охоче обмінювалися знаннями та досвідом щодо технологій розведення, годівлі та утримання кожного із видів свійських тварин. Жителі Стрийщини разом із родинами мали змогу побачити голубів-переможців національних та обласних конкурсів, а діти – одержали безкоштовні уроки верхової їзди на конях, які пропонувалися на території коледжу і загалом насолодитися святковою атмосферою виставки.

Джерело: Львівська аграрна палата

Пропозиції по впровадженню податкової реформи з Львівщини

В жовтні у Львові відбулися низка зустрічей представників бізнес-спільноти та науковців з обговорення проекту податкової реформи в Україні і оцінки можливості впливу на різні галузі економіки Львівської області.

Власний варіант концепції податкової реформи презентував голова Асоціації роботодавців Львівщини Зеновій Бермес, який наголосив, що податкова політика в Україні повинна стимулювати споживання громадянами продукції українського виробництва і мотивувати бізнес до виходу із тіньового сектору. Досвід свідчить, що податок на додану вартість (ПДВ) складно адмініструвати в Україні і доцільніше його замінити податком з продажу чи з обороту. За результатами презентації створено робочу групу для напрацювання пропозицій до податкової реформи від Львівщини.

В ході напрацювання пропозицій окреме засідання робочої групи присвячено оподаткуванню підприємств аграрного сектору. Учасники зустрічі дійшли спільної думки щодо необхідно стимулювання розвитку фермерських господарств через систему оподаткування за моделлю країн Європейського Союзу.

Джерело: Львівська аграрна палата

Рада експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України

У вересні 2015 року відбулося засідання Ради експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України під головуванням міністра, голови Ради Павла Клімкіна.

Під час засідання було презентовано новий чіткий алгоритм взаємодії МЗС України з вітчизняним та іноземним бізнесом з використанням механізму консультативно-дорадчого органу при МЗС - Ради експортерів та інвесторів (РЕІ). Одним з ключових елементів зазначеного алгоритму є активне використання створеного окремого веб-ресурсу РЕІ (www.rei.mfa.gov.ua), який стане додатковим ефективним механізмом просування продукції українських виробників, зокрема сільськогосподарської продукції на міжнародні ринки.

Головним завданням англomовної версії зазначеного веб-порталу є популяризація експортного та інвестиційного потенціалу України і окремих регіонів серед іноземної аудиторії, а також відкритий і зручний доступ до комерційних пропозицій експортоорієнтованих компаній.

Міністерство пропонує активно використовувати веб-ресурс РЕІ у роботі на зовнішньоекономічному напрямку.

Також рекомендації стосовно підготовки та оформлення комерційних і інвестиційних пропозицій вітчизняними компаніями знаходяться на сайті РЕІ за адресою: www.rei.mfa.gov.ua/foreign-business/company-offers

Джерело: www.mfa.gov.ua

Уряд спростить умови ведення підприємницької діяльності у сфері виробництва біологічних видів палива

На засіданні Уряду прийнято рішення про спрощення умов провадження підприємницької діяльності у сфері виробництва біологічних видів палива.

Про це повідомляє прес-служба Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Згідно повідомлення, спрощення відбувається за рахунок виключення з Закону України «Про альтернативні види палива» положень щодо ведення державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Також буде скасовано вимогу щодо внесення до цього реєстру суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у сфері виробництва, зберігання та введення в обіг рідких біологічних видів палива та біогазів.

Нагадаймо, Мінрегіонбуд розробив проект Закону України «Про внесення змін до статті 8 Закону України «Про альтернативні види палива», що сприятиме дерегуляції господарської діяльності в сфері виробництва альтернативних видів палива.

Аграрний фонд оголосив про початок форвардної програми закупівлі зерна врожаю 2016 року

Загальний обсяг закупівель під час осінньої форвардної програми має скласти 400 тис. т зерна. З них 350 тис. т – пшениця 2 та 3 класів та 50 тис. т – жито 1, 2 та 3 класів. Загальна сума коштів, яка буде витрачена на придбання зерна, має скласти 750 млн гривень.

Закупівельні ціни, з яких здійснюється передплата за договорами, для жита складають 2800 грн/т, пшениці 2 класу – 3500 тис. грн/т, 3 класу – 3400 тис. грн/т.

Також додається, що розмір попередньої оплати – не менше 45% і не більше 65% від загальної вартості поставки за договором. Вартість користування коштами попередньої оплати (авансу) за біржовими договорами складатиме до 30% річних.

Джерело: www.agrofond.gov.ua

На Львівщині орендна плата за користування землями сільськогосподарського призначення перевищить 190 млн гривень

Власники паїв та місцеві бюджети у поточному році отримають від сільськогосподарських товаровиробників Львівської області більше 193 млн грн. плати за користування землею.

На території Львівщини працюють 1046 сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та інших виробників аграрної продукції. Площа орендованих ними земель сільськогосподарського призначення становить більше 245 тис. гектарів. Із загальної кількості земель 243,5 тис. га аграрії орендують у власників паїв. Ще майже 2,0 тис. га державних земель передали у користування на цьогорічних земельних аукціонах, організованих спеціалістами Держгеокадастру Львівщини. «Під час земельних аукціонів орендна плата за землю, як правило, збільшується. Завдяки цьому, місцеві громади області отримують більше коштів, які можуть спрямувати, наприклад, на розвиток інфраструктури», – відзначив Андрій Кавецький, начальник Головного управління Держгеокадастру у Львівській області.

За останній рік на 5,3 тисячі збільшилась кількість укладених договорів оренди з пайовиками. Виплати за користування землею зросли на 40 мільйонів гривень. Згідно укладених договорів за підсумками року орендарі сплатять власникам паїв 189 млн. гривень. За результатами ж земельних торгів до бюджетів місцевих рад аграрії перерахували майже чотири мільйони гривень плати за оренду землі. Всього у Львівській області обліковується 1261 тис. га земель сільськогосподарського призначення, із яких 791 тис.га перебуває у приватній власності.

Площа переданих в оренду земельних ділянок та земельних часток (паїв) становить 243,5 тис. гектарів. Станом на 25 вересня 2015 року власниками земельних часток (паїв) укладено 161,6 тис. договорів оренди землі (паїв). Переважно договори укладені на термін від 6 до 10 років (74 тис. договорів). Із загальної кількості громадян – власників земельних часток (паїв) для 56,4 тисяч громадян виділено земельні частки (паї) в натурі на загальну площу 85,6 тис. га, які обробляються ними самостійно.

Джерело: www.zem-lviv.gov.ua

Agro Frutica
B Y S H K I V

Технологія вирощування суниці

*Ірина Кобринець, головний агроном
ТЗОВ “Агро Фрутіка Бишків”*

ТЗОВ “Агро Фрутіка Бишків” працює на Львівщині з 2005 року. Господарство займається вирощуванням зернових та ягідних культур. Основна увага приділяється ягідним культурам, зокрема суниці.

Основні фактори та ризики успішного вирощування ягід.

Для успішного вирощування суниці потрібно дотримуватися кількох обов’язкових умов:

- хороше поле (рівнинна поверхня, дренаж), при можливості легкі родючі ґрунти;

- якісний посадковий матеріал;

- полив.

Різні технології вирощування суниці.

Існує багато способів вирощування суниці – від найпростішого до високотехнологічних. На нашому підприємстві ми вирощуємо суницю за двома технологіями. Коротко про кожен з них.

Вирощування на рівній поверхні. Висаджується 40 000 шт/га навесні однорядним способом. Використовується фріго розсада. Полив поверхневий. В рік посадки для кращого формування кущів обривається цвіт. Повне плодоношення настає наступного року після посадки. В рік збору після цвітіння міжряддя встеляються соломною, для того, щоб ягоди були чистими, більш здоровими. Після збору рослинна маса скошується. Підживлення проводиться двічі на рік – навесні та восени.

Вирощування гребневим способом. Висаджується 50 000 шт/га. Перед тим нарізаються гребені, укладається крапельна трубка та плівка (все за один прохід). Посадка проводиться вручну. Також обривається цвіт в рік посадки. Вручну обриваються вуса, за нормальних погодних умов це потрібно робити двічі. На початку зими гребені укриваються агроволокном, так як ґрунт в середині гребеня швидко промерзає і рослини можуть сильно пошкодитися або загинути. Навесні обов’язково потрібно чистити гребені від старого листя. Це також робиться вручну. Наступного року перед збором проходи між гребенями застеляються соломною. Після збору зелену масу також потрібно скошувати. Полив і підживлення проводиться через крапельну трубку.

Крім того, для більш інтенсивного вирощування, а також для швидшого отримання урожаю будують тунелі, теплиці. Це дуже дорогі технології, які окупуються тільки при високих врожаях та високих цінах на суницю.

Типові помилки вирощування суниці на нашому досвіді.

Часто люди, які закладають ягідники, нехтують тими чи іншими правилами. Допускалися помилок і ми. В перший рік ми посадили 20 га суниці без поливу, від чого втратили майже всю плантацію.

На початку господарювання ми використовували багато ручної роботи.

Не був досконалим також наш спосіб боротьби з весняними заморозками.

Полив при невідповідних температурних умовах.

Набір техніки для вирощування.

Для вирощування суниці у великих масштабах необхідними є ряд спеціальних машин.

В рік посадки:

- саджалка;
- машина для внесення добрив – краще рядковий розкидач;
- обприскувач;
- штанга для внесення гербіцидів.

В рік плодоношення:

- спеціальна штанга для внесення фунгіцидів та інсектицидів;
- мульчувач.

Існують спеціальні машини для розкидання соломи. Вони дуже дорогі та малопродуктивні. З нашими об'ємами насаджень ми справляємося швидше, коли транспортуємо до секторів солому, а саме розкидання проводиться вручну.

Підживлення та захист.

Щоб рослини добре росли та розвивалися, а продукція мала хороший товарний вигляд, потрібне збалансоване живлення та надійний захист від хвороб та шкідників.

Рекомендованою вносити навесні приблизно 70-90 кг азоту, 50-60 кг фосфору та 90-100 кг калію. Але при цьому обов'язково потрібно враховувати характеристику ґрунту, а також запаси поживних речовин у ньому (на основі лабораторних досліджень). На наших легких супіщаних ґрунтах йде інтенсивне промивання ґрунту, тому запасів у ньому майже не лишається і дози добрив використовуються більші. Крім того, обов'язковим є внесення добрив в серпні-вересні, для того, щоб зміцнити рослину та підготувати її до зимівлі.

Весною ми використовуємо ряд засобів захисту проти хвороб та шкідників. Особливо небезпечними в нашому регіоні є кліщі — павутинний та суничний, частково зустрічається попелиця. Потенційну небезпеку для всіх ягідних культур становить дрозofiла сузукі.

Майже всі стикаються з проблемою ґрунтових шкідників.

Найбільш поширеною хворобою, яка може призвести до великих втрат урожаю, є сіра гниль. Проти неї і спрямовуються переважно всі заходи захисту. Проти інших хвороб (борошниста роса, плямистості) потрібно планувати захист тільки в тому випадку, якщо точно відомо, що ті чи інші сорти ними уражаються. Також деколи можна швидко зреагувати і внести той чи інший препарат на початку інфікування рослин. А найнадійнішим методом боротьби з хворобами є вибір стійких сортів. Особливо, коли йдеться про такі хвороби як фітофтороз та вертицильоз, хімічних засобів захисту проти яких немає.

Організація збору врожаю та логістика.

Для збирання врожаю ми потребуємо 8-10 чол. на гектар.

Організувати таку кількість людей непросто, якщо врахувати, що в середньому в нас щороку нараховується 45-50 га плодоносної площі. Тому частину людей ми довозимо з навколишніх сіл району, для частини організовуємо гуртожиток. В підборі людей нам допомагають координатори, які працюють на місцях. Крім того, координатори слідкують на полі за збором своєї бригади. Оплата здійснюється за кілограм зібраної продукції.

Пункти зважування оснащені вагою та комп'ютером. Інформація про збирача міститься на етикетці. Транспортувати суницю з місця збору до місця зважування допомагають вантажники. Для цього використовуються спеціальні візки.

Для того, щоб зібрана ягода була хорошої якості, важливою є температура, при якій вона збирається, а також швидкість доставки її від збирача до місця охолодження. Тому починається збір в 5 годині ранку і закінчується о 13 год. Суниця, яка призначена для реалізації на свіжий ринок, відправляється малими партіями в холодильник для пакування та охолодження. Суниця промислової якості відразу після зважування завантажується в машину-холодильник, а пізніше транспортується на завод для переробки.

Міжнародний конгрес «Аграрний Олімп»

19 листопада 2015 р. у Києві відбудеться Міжнародний конгрес «Аграрний Олімп». Це чудова платформа для узагальнення досягнутих результатів, вирішення нагальних проблем галузі та визначення нових точок росту та модернізації сільського господарства. Саме тут кожен зможе розділити досвід найкращих та найуспішніших, а також визначити особистий вектор руху на наступний рік, **Місце проведення:** м. Київ, готель "Ramada Encore", вул. Столичне Шоце, 103.

Джерело: www.agroolimp.com

Особливості захисту яблуневих і грушевих насаджень від парші

Тетяна Данілкова, начальник відділу методологічного прогнозування Державної фітосанітарної інспекції Львівської області

Парша яблуні – одне з найбільш розповсюджених і шкідливих захворювань. Збудник (лат. *Venturia inaequalis*) уражує листя, плоди і пагони. В роки з великою кількістю опадів у весняний період хвороба проявляється також на квітах, зав'язі, а іноді і брунькових лусочках. Парша на плодах знижує вміст вітаміну С, а під час зберігання сприяє проникненню збудника моніліальної гнилі в плоди. Господарська шкода від парші зводиться до зменшення величини і якості врожаю. Крім того, захворювання обумовлює загибель листя, пагонів і гілок, що позначається на кількості врожаю, а також призводить до зниження лежкості плодів при зберіганні. Парша може розвиватися як на верхній, так і на нижній стороні листової пластинки, на середній частині листка і на черешку.

Парша яблуні часто спочатку з'являється з нижнього боку листка, оскільки ця сторона уражується першою – в період, коли розкриваються бруньки і листки. При візуальному огляді плями парші вкриті оксамитовим нальотом оливкового кольору, що складається з великої кількості конідій макроскопічних розмірів. Тканини листка і плоду під плямами іноді відмирають. Ураження бруньок і квіток викликає здебільшого їх обпадання, або подальше сильне ураження плоду, який розвивається.

Плоди найбільш сприйнятливі до ураження паршею в молодому віці. Рання інфекція завдає найбільшої шкоди. Спочатку плями дрібні, потім збільшуються в розмірі. На плодах під плямами утворюється корковий шар, який перешкоджає проникненню гриба всередину плоду. Найбільш сильно уражені плоди обпадають. Іноді ураження може відбутися настільки пізно, що симптоми парші під час збирання можуть бути непомітними і проявляються під час зберігання – на плодах розвиваються дрібні темні плями. Здорові плоди під час зберігання паршею не пошкоджуються.

Ураження паршею пагонів характеризується появою на корі невеликих здуттів, які з часом розриваються, оголюючи темно-сіре спороношення збудника хвороби. Кора розтріскується, лущиться, сильно уражені пагони засихають. Сприятливі умови для розвитку парші складаються в загущених, погано провітрюваних насадженнях і в садах з надкронним зрошенням та

високими деревами. При ураженні листя парша підсилює транспірацію і послаблює асиміляцію. Сильно уражені листки відмирають і обпадають. При масовому ураженні квітів і зав'язі парша може повністю знищити врожай.

Збудник парші яблуні зимує на опалому листі, в груші – на пагонах. До відносно стійких сортів яблуні відносяться: Джонатан, Пепін шафранний, Вагнера призове, Ренет шампанський, Антонівка,

Сари Сінап, Антей. Високою стійкістю володіють Перлина Києва, Амулет, Одеру, Циганочка, Рейну, Сава, Фрідом, Одра, Рубінола, Топаз, Ревена. Імунними сортами до парші вважаються Прима, Прісцилла, Флоріна, Ліберті.

Сорти груші, які володіють відносною стійкістю до парші: Бере Боск, Бере Діль, Вільямс, Кіффер, Улюблениця Клаппа.

Основні заходи контролю розвитку парші повинні полягати в профілактиці і стримуванні розповсюдження хвороби в літній період.

Захист від парші розпочинають проводити рано навесні шляхом обприскування дерев до розпускання бруньок і опалого листя на землі 5% розчином сечовини, мідним купоросом або іншими контактними фунгіцидами.

Таблиця 1

Моделі систем захисту яблуні від парші

Фенофази	I Контактний (Cu, інший)	II	III Контактний (Cu, інший)	IV
Зелений конус				
Мишаче вушко – відособлення бутонів		Хорус		Хорус
Висування суцвіть – поява рожевого центрального бутона			Хорус	Контактний (Cu, інший)
Рожевий бутон – розрихлення центрального бутона	Хорус	Хорус		Хорус
Цвітіння	Хорус	Квадріс	Хорус	Скор
Після цвітіння (наростання льоту яблуневої плодожерки)	Скор	Делан	Делан (терсел)	Делан (терсел)
Утворення зав'язі – «Ліщина»	Делан (терсел)	Скор Полірам	Скор	Імпакт (полірам)
«Грецький горіх»	Камелот	Делан	Полірам	Скор
Липень				
Пік льоту яблуневої плодожерки	Делан	Імпакт (полірам)	Імпакт (Полірам)	Терсел (Квадріс)
	Імпакт	Терсел (стробі)	Делан	Імпакт
Серпень	Тіовіт джет		Квадріс	Стробі
Вересень (перед збиранням)	Квадріс	Фундазол	Хорус	Делан

Розвитку галузі садівництва в Україні з початку 1990-х років приділялося недостатньо уваги. Внаслідок цього сади колишніх колективних господарств занепали, а на ринку з'явилося багато зарубіжних фруктів, які можна було б вирощувати в Україні.

З власним досвідом започаткування і успішного ведення бізнесу в промисловому садівництві “Віснику Агрофорум” розповів голова фермерського господарства “Нова Мрія” Ярослав Прийма, який успішно господарює у с. Глиниці Яворівського району.

Європейська модель садівництва є перспективною для України – Ярослав Прийма

- *Доброго дня. Розкажіть будь ласка про історію створення ФГ “Нова Мрія”?*

- **Я.П.:** Наше господарство започатковано 10 років назад і починали ми господарювати як приватне підприємство садівничого напрямку з 1,5 га і згодом розширили до 5 га. Ідея розширення площі садів прийшла мені після відвідування Польщі і знайомства з досвідом садівництва в цій країні. З'явилося хобі, яке поступово переросло в успішний бізнес. З 2010 року ми зареєструвалися як фермерське господарство після того, як вдосконалили технологію вирощування, значно підвищилася урожайність і кількість сортів. Всі торгові мережі працюють з ПДВ і це стимулювало нас перереєструватися в дану організаційно-правову форму.

- *Якими є досягнення ФГ “Нова Мрія” за десять років діяльності?*

- **Я.П.:** На даний час господарство працює на 13,5 га і вирощуємо персик, смородину, малину, нектарин, по 0,5 га гектара вишні та черешні. Але найбільшу площу займають яблуневі сади. Впровадження сучасних технологій вирощування дозволяє нам одержати середню урожайність яблук на п'ятий рік в 65 т/га. В нашому господарстві вирощуються практично всі відомі на ринку сорти: Чемпіон, Джонаголд, Айдаред, Голден Делішес, Мутсу, Гала, Лігольд, а також літні сорти яблук. Але в основному ми спеціалізуємось на вирощуванні зимових сортів.

Із збутом продукції ми не маємо проблем, оскільки вже тривалий час співпрацюємо з відомими торговельними мережами “Ашан”, “Барвінок”,

“Метро Cash&Carry”, “Пакко-Холдинг” та іншими і забезпечуємо продукцією не лише потреби споживачів Львівщини. На постійній основі у фермерському господарстві працює 10 працівників, але наймаємо також додаткову кількість працівників на сезонні роботи.

- *Яка технологічна специфіка вирощування та зберігання фруктів та ягід запроваджена у ФГ “Нова Мрія”?*

- **Я.П.:** Почну з історії впровадження сучасних технологій у господарстві. У мене був хороший приятель в Польщі і фактично він допоміг ознайомитися з технологічними нюансами садівництва. З його допомогою ми впровадили багато нових на той час для Львівщини технологічних новацій. Одразу після закладання понад 5 га саду ми почали будувати сучасне фруктосховище. Цінова ситуація на ринку в Україні у попередні роки була така, що бізнес у садівництві при реалізації яблук виключно у період їх збору був збитковим. Тому ми здійснили капіталовкладення у будівництво сучасного фруктосховища із технологією Smart Fresh. З цим досвідом я ознайомився під час поїздки в Німеччину, яку організував декілька років назад українсько-данський проект “Агро-Львів”. Система Smart Fresh дозволяє яблукам зберігати їх природній свіжий смак, соковитість та привабливий зовнішній вигляд. У Німеччині дуже багато фермерів займаються вирощуванням яблук, а найбільше садівниче господарство має площу 350 га. І всі вони мають сучасні сховища для зберігання продукції. Але особливість технологій Smart Fresh вимагає закладання у сховище якісного яблука, без ушкоджень, зокрема плодової гнилі. Наприклад, у жовтні ми закладаємо яблука, які будуть реалізовуватися торговим мережам спочатку весни. Завдяки цьому фруктосховищу останню партію яблук минулорічного врожаю ми реалізували наприкінці травня цього року.

- Які перешкоди розвитку садівництва в Україні?

- **Я.П.:** Перш за все це незнання сучасних технологій, а відповідно і їх недотримання багатьма господарствами. Також в Україні дуже складно знайти якісний посадковий матеріал, який незаражений хворобами. Непросто знайти і практиків-агрономів. Всі нюанси технології вирощування кожного з видів фруктових дерев чи ягід я вивчав самостійно, хоча фахової сільськогосподарської освіти в мене немає. Мені дуже приємно, що в с. Глиниці вже є господарі, які переймають в мене досвід садівництва і закладають власні, поки що невеликі за площею, але інтенсивні за технологією сади.

- Які перспективні плани розвитку Вашого господарства?

- **Я.П.:** На наступний рік ми плануємо будувати ще одне фруктовосховище, оскільки існуючих потужностей нам вже не вистачає на існуючу площу садів. Крім того, додатково побудуємо власну електричну підстанцію. Будемо також поступово розширювати площу закладених садів, тому що попит з боку торговельних мереж, – наших надійних партнерів, – на якісні фрукти в області зростає.

Плануємо у 2016 році запустити власну лінію для зважування і пакування яблук. В мене є багато перспективних задумів для реалізації і існуючий ринковий попит на фрукти є стимулом для впровадження цих проектів.

- Дякуємо Вам за інтерв'ю.

Розмову вів Павло Музика

Інтенсивний сад. Удосконалюємо технологію

25-26 листопада 2015 р. у Вінниці відбудеться міжнародний україно-польський форум «Інтенсивний сад. Учасники форуму мають змогу послухати цикл прикладних лекцій та встановити нові ділові контакти. **Місце проведення:** м. Вінниця, Вінницька Філармонія, Хмельницьке шосе, 7.

Джерело: www.agrotimes.net

Власним досвідом розвитку галузі садівництва за європейською моделлю у Мостиському районі на Львівщині читачам “Вісника Агрофорум” розповів голова фермерського господарства “Євросад” Михайло Кубара.

Ніколи не зупиняємось в розвитку підприємства, навіть якщо не всі економічні умови ідеальні - Михайло Кубара

- Доброго дня Михайло Михайлович. З чого починалася історія створення господарства ФГ “Євросад”?

- М.К.: Мені дуже складно визначити мотив створення господарства і обставини. Все почалося з того, що сім'я одержала земельну ділянку загальною площею близько 3 га і почали визначатися як господарювати, з тим в яку сторону рухатися. Згодом ми ознайомилися із досвідом садівництва в Польщі, а оскільки в Львівській області в 2004-2005 р. бракувало фруктів, то ми заклали сад. Спочатку це не було основною діяльністю, але зараз садівництво займає в нас досить багато часу.

- Який основний напрям спеціалізації садівництва у ФГ “Євросад”?

- М.К.: Зараз ми господарюємо на 40 га землі, однак частина площі має бути вільна для вирощування саджанців, оскільки кожні три-чотири роки необхідно змінювати ділянку. На даний час ми вирощуємо персик на 5 га, яблуня займає 3 га, груші і черешні – по 2 га на кожний вид дерев, а також півгектара сливи та абрикос на площі в 1 га. В нас є практично всі відомі фруктові дерева, що загалом не характерно для регіону. Нещодавно заклали маточник підщеп для фруктових дерев із наміром продукувати 40-50 тис. саджанців щорічно. Вже цього року активно їх реалізуємо, зокрема і клієнтам на Львівщині.

- Чи не має у Вас проблем із збутом продукції?

- М.К.: Маємо власний холодильник для зберігання фруктів і відвантажуюмо фрукти провідним торговельним мережам Львівської області. Раніше постачали оптовим покупцям навіть у Харківську область. Проблем із збутом, незважаючи на непросту економічну ситуацію в державі, у нас немає. Холодильне обладнання встановлено з 2006 року із місткістю на 100 тонн. Сховище ми почали будувати із другого року господарювання і це дозволяє реалізувати фрукти споживачам вже з лютого за прийнятними для нас цінами. Хоча зараз холодильник завантажений майже на межі потужностей зберігання.

- Чому фермерське господарство почало займатися реалізацією підщеп фруктових дерев?

- **М.К.:** В Україні недостатньо якісної підщепи вільної від вірусів. Тоді ми вирішили закласти власний маточник підщеп, знайшовши якісний матеріал, перш за все для розширення власного виробництва.

Існує п'ять базових вірусів, які можуть зашкодити розвитку фруктових дерев. Ці дослідження поширені в Європі зокрема в Польщі. В минулому році ми провели інформаційну кампанію для наших клієнтів на радіо в якій пояснювалося, що в основі продуктивного саду – якісні саджанці. Таким чином якісний саджанець – це одна з основ прибуткового бізнесу при вирощуванні фруктових дерев. Саме тому ми маємо бути впевнені у саджанці, які вже цього року почали продавати клієнтам.

- Чи не відчуває господарство проблеми з підбором персоналу?

- **М.К.:** Загалом у господарстві на постійній основі працює 5 чоловік. Але на сезонних роботах наприклад обрізка саду чи збір врожаю, кількість працівників зростає до 20-25 осіб. Питання підбору кадрів є непростим. Як правило, наймаємо працівників віком 30-35 років, які готові навчатися і сприймати нове. В кожній праці є нюанси. Але якщо добре поставлені функціональні обов'язки і кожен знає, що має робити, то проблем не виникає. Спочатку я особисто вивчив специфіку технології вирощування кожного з видів та сортів фруктових дерев в Польщі та Нідерландах, а згодом сам навчав працівників господарства. Хоча за основною освітою я юрист. Але, на жаль, в регіоні все менше кваліфікованих кадрів для роботи в садівництві.

- Які інноваційні проекти чи рішення для Львівщини впровадило ФГ "Євросад"?

- **М.К.:** Можливо інноваційні це занадто гучно сказано, але цього року ми почали реалізувати проект, пов'язаний з використанням фруктових дерев в ландшафтному дизайні, наприклад персик і абрикос. Спілкуємось з дизайнерськими компаніями стосовно того, які рішення потрібні для клієнта. З урахуванням цієї інформації, наприклад, на цю осінь вирощуємо за рахунок технологічно поставленої роботи і обрізки дерева V-подібної форми, дерева, які можна пустити по стіні і абрикос кущем.

На одному дереві можна вирощувати жовте, зелене і червоне яблуко чи на одному стовбурі мати персик, абрикос і сливу для власників, які мають невеликі площі. Цей напрям розглядаємо як перспективний.

З осені цього року ми також почали надавати консультативні послуги для клієнтів, які купують саджанці щодо правильності здійснення технологічних операцій у саду, наприклад обрізки, для максимізації врожайності. Наше гасло: “Звернувся в “Євросад” – маєш в саду повний лад”.

Запустили проект інтернет-магазину для продажу саджанців по Україні. До нас раніше телефонували з багатьох областей (Хмельницька, Волинська, Вінницька, Чернівецька) для обміну знаннями, інформацією про наш досвід господарювання. Саме тому ми вирішили реалізувати даний проект.

Ще один перспективний напрям діяльності – вирощування персиків адаптованих до наших погодних та кліматичних умов. Це триваліший у часі реалізації проект, але, як свідчить досвід країн ЄС, даний сегмент ринку дуже перспективний.

- Перспективна стратегія розвитку у ФГ “Євросад”?

- М.К.: В першу чергу плануємо розширювати площі для вирощування персика, черешні та абрикосу оскільки, в регіоні існує незабезпечений попит і дані кісточкові культури є перспективними. Плануємо висадити нові сорти яблунь, але вони не настільки бюджетоутворюючі для господарства. В нас налагоджена система збирання і збуту продукції. Якщо у покупця є холодильний рефрижератор, то покупець може транспортувати нашу продукцію на велику відстань. Але ми не рекомендуємо персик охолоджений транспортувати на великі відстані, тому збут здійснюємо переважно на локальні ринки. Плануємо розширення виробництва, але лише в межах Мостиського району, тому що доцільно зосередити техніку на одній площадці і загалом простіше зберігати управлінський контроль над всім господарством. Ми намагаємося прогнозувати ринкову ситуацію і адаптуватися до економічних умов.

- Дякуємо Вам за інтерв'ю.

- М.К. Дякую за зацікавленість до нашого господарства і бажаємо Вам та Вашим читачам квітучих та врожайних садів і маю надію що : “Саджанці від “Євросад” – це реальний результат”.

Розмову вів Павло Музика

Сільськогосподарська кооперація при вирощуванні ягід в Україні – перспективна справа – Олег Йовчик

- Розкажіть будь ласка про історію створення СОК «Агрофрут»?

- **О.Й.:** Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Агрофрут» заснований в квітні 2014 року в селі Романів, Перемишлянського району, Львівської області фермерами та власниками особистих селянських господарств. Ідеєю створення кооперативу було надання послуг своїм членам в вирощуванні ягідних культур, зокрема полуниці та малини, розвиток нових напрямків сільськогосподарського виробництва, а також створення робочих місць для місцевих жителів. Підтвердженням актуальності даної ідеї стали навчальні поїздки в с. Лосятин, Кременецького району, Тернопільської області, де вже активно працював подібний кооператив, який займається вирощуванням, охолодженням та збутом полуниці для йогуртів компанії «Данон-Україна». Там лідери майбутнього кооперативу «Агрофрут» дізнались про основи кооперації, побачили реальний ефект від професійного вирощування ягід та подальшого їх збуту на ринок та переробку. На території Романівської сільської ради в с. Підгородище члени кооперативу знайшли відповідні землі, які не використовувались в сільськогосподарській діяльності більше 20 років, були сильно забур'янені та частково заросли чагарниками.

Вивчаючи досвід вирощування ягід, стало зрозуміло, що обов'язковою умовою закладки нових ягідних насаджень є близьке розташування поля до джерел води для організації крапельного поливу. Без цього неможливе ефективне господарювання та досягнення бажаної врожайності ягід. А враховуючи досвід цього року, можна взагалі втратити насадження, якщо не проводити полив регулярно.

Осіною 2014 року за сприяння Міжнародного благодійного фонду «Добробут громад» та Екосистем Фонду «Данон», члени кооперативу взяли участь в проекті з розвитку ягідних сімейних ферм.

Завдяки співфінансуванню від проекту було підготовлено землі та висаджено перших 3 га полуниці з використанням гребенів, мульчуючої плівки та системи крапельного зрошення.

Також у 2014 р. членами кооперативу було висаджено та зібрано гречку на земельній ділянці площею 7 га, після чого восени 2014 р. та весною 2015р. висаджені ягідні культури.

- Розкажіть докладніше про спеціалізацію кооперативу на вирощуванні ягід.

- О.Й.: Загалом, в період з квітня 2014 р. по теперішній час, було висаджено 5 га полуниці, 3 га малини, та 1 га ожини, а також залучено ще 12 га земель для впровадження правильної сівоzmіни.

На теперішній час кооператив використовує деякий набір техніки, а саме, орендує садовий трактор ХТЗ-35 та фрезу для розпушення ґрунту, придбав гребенеутворювач, мульчувач рослинних рештків, оприскувач, міжрядний культиватор для полуниці.

- Незважаючи на відносно короткий період діяльності кооперативу, який соціальний ефект вже досягнутий?

- О.Й.: Завдяки діяльності кооперативу та промоції вирощування ягід, вже 20 членів сімей, задіяних в вирощуванні полуниці, стали самозайнятими працюючи на своїх земельних наділах, а в наступному році ця кількість буде збільшена до 40 осіб. Крім того, кооператив активно проводить навчання в селі, так вже було організовано 3 навчальні семінари з розвитку кооперації, вирощування, якості та збуту ягідних культур з залученням провідних експертів. А це значить, що в українського села є майбутнє і це майбутнє селяни повинні будувати самі, розвиваючи самозайнятість через розширення насаджень ягідних культур, які є затребувані на внутрішньому та зовнішньому ринках.

- Дякую Вам за інтерв'ю.

Розмову вів Павло Музика

Екологічне виробництво – запорука здоров'я

Володимир Кисіль, директор ПП "Агрофон Плюс"

Приватне підприємство "Агрфортон Плюс", яке знаходиться у селі Гряда Жовківського району, успішно реалізує засоби захисту рослин, мікродобрива, мінеральні добрива, насіння, консуьтує сільськогосподарських виробників, власників особистих селянських господарств району і ближніх сіл, дотичних до Жовківського району. Підприємство працює на ринку вже понад двадцять років і представляє продукцію декількох вітчизняних компаній. Це, зокрема, "Альфа Хімгруп", "Агротехнічні технології", "Агрохіммаркетинг", "Презенс", "Мінераліс- Україна", "Долина-центр" та інші.

Мікродобрива, які ми пропонуємо серед загального переліку товарів, особливо у цей посушливий рік, влилися у технології вирощування сільськогосподарських культур. Вони зняли стреси опіків і компенсували нестачу мікро- і макроелементів. Мікродобрива реально впливають на якість, кількість і зберігання продукції, що дозволяє збільшити урожайність на 20 %. Люди на цьому пересвідчилися особисто.

Разом із Жовківською дорадчою службою проводимо семінари-навчання, надаємо консуьтації. Наше підприємство протистоїть забезпеченню населення неякісною, контрабандною і шкідливою продукцією для догляду за посівами сільськогосподарських культур. Це дуже важливий фактор, і на цьому хочу особливо наголосити і як громадський діяч – голова асоціації роботодавців Жовківського району, голова підприємців АПК Львівщини. Постійно на це звертаю увагу. Мало хто задумується про подальше здоров'я українців. Мабуть, 60 % овочевої продукції на ринку не відповідає показникам для споживання. Ми є перепорою для тих, хто хоче швидко заробити, ігноруючи при цьому здоров'я людей.

Наша продукція також істотно дешевша порівняно із закордонними аналогами, які є більше розрекламованими. Увесь товар сертифікований, оскільки ми працюємо офіційно, і на кожен партію приходить відповідний сертифікат якості. Хоч зростання курсу валюти вплинуло на вартість продукції, яку ми пропонуємо, але за рахунок її високої концентрації вдається зменшити транспортні витрати. Уся продукція постачається зі складів у Київській області, транспортування 1 кг коштує у середньому 4-5 грн.

Забезпечуємо населення високоякісним насінням з господарств, які співпрацюють з нами. В одноосібних господарствах, які вирощують зернові за запропонованими нами технологіями, врожайність становить не менше 60 ц/га, а дехто збирає і 70-80 ц/га. Так і при правильному догляді за овочевими культурами. Якщо окремі господарі капусту обробляють 7-8 разів, то за нашою технологією – достатньо 2-3 рази. Це суттєва економія коштів. Ніщо так не шкодить організму людини як інсектециди – препарати від шкідників. Якщо люди не просто обробляють, а непрофесійно “лиють”, то це переходить у продукцію. А капуста потребує особливого обробітку від шкідників.

Запроваджено у нас і технологію екологічного вирощування врожаїв, тобто без хімії. Родючість землі, звісно, зменшується, якщо її не компенсувати – не вносити фосфор, калій. Тож треба проводити сидерацію. Для цього ми пропонуємо вирощувати гірчицю, яка добре підживлює і дизенфікує поле, விடுшும் спектр бур'янів. Формується гумус – це замінює 20-30 тонн гною на гектар.

При екологічному вирощуванні треба вносити біодобрива. Це, звичайно, більші витрати, але окремі одноосібники дотримуються такої технології. Витрати більші, але врожайність дещо менша. Додаткове внесення мінеральних добрив таки підвищує врожайність. За рахунок мікроелементів (бор, молібден, мідь, залізо та ін.) можна впливати на урожайність. Застосування мікроелементів у якійсь мірі нівелює пестецидні навантаження на рослину.

Побутує думка, якщо сад не обробляти, то будемо споживати екологічно чисті яблука. Але це не так. На фруктах накопичується стільки хворіб і шкідників, що невідомо, як вони впливають на організм. Це хибна думка, сад обов'язково треба захищати. Помідори без засобів захисту не виростимо теж.

Наше підприємство також має власний виставковий центр у якому можна оглянути товари для догляду за сільськогосподарськими культурами, садом тощо, витребувати сертифікат якості, отримати безкоштовну і ґрунтовну пораду, ознайомитися з каталогами виробників за адресою:

80380, Львівська обл., Жовківський р-н, с. Гряда, тел.: (032) 243-60-33, (03252) 33-334, моб.тел.: (066) 324-08-85, (067) 670-66-52 (Кисіль Володимир Олександрович), e-mail: agrofonplus@ukr.net

Осінній захист озимих культур мікродобривами з гуматом калію

Тарас Кушнір, кандидат хімічних наук
Директор ПП «Науково-виробнича фірма «Добробут»

Цьогоріч вітчизняні аграрії стикнулися з відчутним фактором дефіциту вологи. В ряді регіонів України опади були відсутні 3-4 місяці, а прогноз свідчив про можливість опадів, починаючи з другої половини жовтня. На думку багатьох агровиробників, така ситуація спостерігається вперше. З іншого боку, відтермінування строків посіву на жовтень ставило під сумнів своєчасність вегетативних процесів. Тому осіння посівна кампанія 2015 р. знаменувалася сівбою у суху землю з надією на жовтневі опади. Такий амбарний посів зумовив зріджені та нерівномірні сходи.

З метою надолуження втрачених днів вегетації фахівці рекомендують цієї осені позакоренево обробити сходи озимих зернових стимуляторами росту. Це сприятиме досягненню фази 3 листків, яка є оптимальною для зимування.

Декілька слів про передпосівну обробку насіння. Протруйники насіння знижують енергію проростання насіння. Для компенсації цього негативного побічного ефекту також рекомендується застосування стимуляторів росту та мікродобрив разом із протруйником. За умов такого спільного застосування дозу протруйника можна знизити на 15-20% за рахунок того, що ростостимулюючі препарати та мікродобрива зменшують стрес на культуру від дії протруйника та підвищують імунітет рослин до ураження хворобами.

Широковідомими стимуляторами росту та антистресантами є солі гумінової та фульвокислот. Гумінові препарати дають стимул до проростання, формування потужної кореневої системи та підвищують зимостійкість рослин.

Гумат калію не є поживною речовиною, але виступає каталізатором вегетативних процесів. Він на клітинному рівні активізує обмін речовин, синтез білків та вуглеводів.

Вперше про позитивну дію гуматів на вегетацію рослин заговорили у Дніпропетровському аграрному університеті. А перші польові дослідження в Україні було проведено з гуматами виробництва Семенівського заводу гірського воску, що знаходився в Олександрійському районі на Кіровоградщині. Саме тут нині успішно функціонує виробництво мікродобрив з гуматами ПП «Науково-виробнича фірма «Добробут».

Історія компанії розпочалася у 2006 р., а нині споживачу пропонується лінійка мікродобрив для різних культур та фенологічних фаз їх розвитку. Препарати мають державну реєстрацію, а задовільна якість дозволила знайти своїх споживачів не лише в Україні, але й у Європі (Франція, Польща).

Корисний ефект гуматів має місце з точки зору:

- впливу на ґрунт;
- впливу на рослинний організм.

Вплив на ґрунт полягає у оптимізації його водно-повітряного режиму з одночасною фіксацією рухливих іонів К. Оптимізація структури та режиму ґрунту призводить до активізації життєдіяльності бактерій, що забезпечують доступні форми N та P.

Маючи здатність активізувати ґрунтові бактерії, гумат може застосовуватися, як деструктор стерні. При цьому, вдвічі зростає швидкість розкладку поживних залишків та до 80% збільшується повнота розкладу. Все це сприяє поверненню поживних речовин у ґрунт під наступний посів.

Вплив на рослини полягає у тому, що солі гумінових кислот регулюють стан клітинних мембран в результаті чого посилюється енергетичний обмін клітин. Таким чином, активізується обмін речовин, стимулюються процеси дихання, синтезу білків та вуглеводнів.

Досліджено, що внесення гумату калію оптимізує перебіг процесів утворення мінеральних сполук азоту, які позитивно впливають на вегетативний і генеративний розвиток рослин, урожай та його якість.

Встановлено, що застосування гумату калію є стабілізуючим фактором врожайності за умов переходу до континентального клімату.

Гумати підвищують опір рослин стресам, що викликані як кліматичними факторами, так і впливом засобів захисту. Будучи неспецифічними активаторами імунної системи, гумінові речовини підвищують опір рослин різним захворюванням.

Наявність мікроелементів та NPK у комплексних листових добривах з гуматами дозволяє у будь-які періоди вегетації, і особливо – в критичні, вплинути на процеси, що визначають майбутній врожай. Листкові підживлення дають рослинам сигнал до оптимізації вегетативних процесів.

Передпосівна обробка насіння гуматами покращує схожість та укорінення, сприяє перезимуванню озимих культур.

Гумінові речовини стимулюють розвиток кореневої системи. Регулюють кореневе та позакореневе живлення, покращують проникнення поживних речовин із ґрунтового розчину в рослину. Таким чином, зростає

ступінь засвоєння мінеральних добрив, що дозволяє зменшити їх внесення на 10-15%.

Гумінові стимулятори та мікродобрива ПП «НВФ «Добробут» сумісні з більшістю відомих засобів захисту рослин та мінеральними добривами. Обмеженням для застосування гуматів є одночасне їх внесення з похідними феноксіоцтової (похідні 2,4-Д) та бензойної кислот. Також недоцільне спільне застосування гуматів із гербіцидами на основі фосфометилгліцину. Гумати додаються до загальної бакової суміші агрохімікатів.

Існує дві широковідомі думки щодо того, як гумати впливають на проникність клітинних мембран. Перша думка полягає у тому, що велика молекула гумату не може проникнути у клітину, але наче насос прокачує до мембрани поживні речовини. Інша модель говорить про безпосереднє проникнення гумату крізь клітинну мембрану і доставку поживних речовин на собі. У будь-якому разі, ефективність гуматів доведена та не викликає сумнівів. Найбільшу відносну прибавку до врожаю гумат дає на ячмені (6 ц/га).

Таким чином, в жовтні-листопаді 2015 р. для підтримання вегетації ослаблених сходів озимих зернових культур ПП «НВФ «Добробут» рекомендує застосувати препарати «Гумат калію рідкий безбаластний Добробут-Мікроелементи» (містить гумат та мікроелементи Zn, Mn, Cu, Fe, B, Mo у доступній формі) та «Гумат Добробут-Ріст» (містить крім гумату та мікроелементів азот, фосфор та калій). Мікродобрива постачаються напряму від виробника.

VII Міжнародна конференція “Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень”

Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» та агенція AgriEvent запрошують відвідати VII Міжнародну конференцію “Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень”, що відбудеться 10 грудня у м. Києві.

На конференції будуть обговорені результати 2015 року для українського аграрного сектору та розглянуті можливості для його розвитку наступного року.

Місце проведення: м. Київ, готель «Прем'єр Палац», бул. Тараса Шевченка, 5-7. **Початок:** в 9.00 год.

Джерело: www.da.agrievent.com.ua

**Молочне скотарство сьогодні є найкращою платформою
для старту у розвитку сільськогосподарської обслуговуючої
кооперації**

***Віктор Горбанюк, науковий співробітник,
Інститут сільського господарства Карпатського
регіону НААН***

Продовження статті. Початок матеріалу у “Віснику Агрофорум” № 18 (18) 2015

Взаємозалежність учасників ланцюга руху молокопродуктів до кінцевого споживача є очевидною. І тут закладений мотивуючий або ж демотивуючий економічний фактор.

У ланцюгу «сімейна ферма домогосподарства - посередник - молокопереробне підприємство — молочний бренд — торгівля» домогосподарство Львівської області отримує лише 17 - 20 відсотків від кінцевої ціни продаж молокопродуктів у перерахунку на молоко у торгівельній мережі, а що це не забезпечує навіть окупність кормів при утриманні корови на сімейній фермі домогосподарства вже нікого не цікавить. Хіба це ринок? У Європі виробник молока отримує за розрахунками 65 відсотків коштів від кінцевої ціни.

Організований ринок молока як у Львівській області, так і в цілому по Україні все ще перебуває у стані формування і протиріч інтересів виробників молока, молокопереробних підприємств, торгівлі і споживачів, можливості яких обмежені прогресуючим ростом цін кінцевих продуктів.

Очевидним є те, що оператори організованого ринку області різко скоротили закупівлі молока саме із сімейних ферм, а обсяги продаж – купівель молочних продуктів у торгівельній мережі не зростають і мають тенденцію до скорочення, що вже свідчить про досягнення рівноваги між платоспроможним попитом населення і можливими пропозиціями молочних продуктів для їх реалізації через торгову мережу.

Обсяги закупівель молочних продуктів населенням у торговій мережі протягом останніх п'яти років у Львівській області коливаються в межах 19 - 20 відсотків від досягнутого в області обсягу (фонду) споживання молока і молочних продуктів у перерахунку на молоко.

Цікавим для виробників і споживачів є те, що у 2012-2014 роках обсяги закупівель молочних продуктів населенням у торговій мережі перевищують

обсяги закупівель молока переробними підприємствами від всіх категорій виробників молока області на 32,8 тис. т, 49,7 тис. т і 49,9 тис.т. відповідно. Отже, умовна частка молочної продукції, поставленої з інших регіонів і імпорту у 2012 р. досягла 28, у 2013 р. – 41, а у 2014 р. – 42,5 відсотки.

Таблиця 6

Динаміка зміни обсягів закупівель молока у Львівській області (тис. т)

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2014 р. до 2008 р.	
							+, -	%
Продано заготівельно-переробним підприємствам агроформуваннями, тис. т	20,0	17,1	17,8	20,7	20,3	26,1	6,1	30,5
Продано заготівельно-переробним підприємствам домогосподарствами, тис.т	124,9	79,9	74,0	65,0	50,3	41,4	83,5	66,8
Разом продано	144,9	97,0	91,8	85,7	70,6	67,5	89,6	61,8
Куплено у торговельній мережі, тис. т	123,1	78,3	86,7	118,5	120,3	117,4	-5,7	4,6
+, - перевищення (недостача) пропозицій над попитом у торговельній мережі, недостає до задоволення попиту тис. т	21,8	18,7	5,1	- 32,8	- 49,7	- 49,9	х	х
у %	-	-	-	28	41	42,5	х	х

Сімейні ферми домогосподарств Львівської області на жаль втрачають свої позиції на внутрішньому ринку області швидкими темпами. Так, частка товарного молока, проданого сімейними фермами переробним і закупівельним організаціям скоротилася із 19,4 у 2008 році до 9,6 відсотка у 2013 році, тобто у 2 рази, а у 2014 році склала всього 7,2 відсотка, а за перше півріччя 2015 року – лише 3,2 відсотка.

Втрачені позиції на організованому ринку на жаль не компенсовані можливостями продаж молока і молочних продуктів на продовольчих ринках. Ціни на молоко і молочну продукцію у торгівельній мережі миттєво «підтягнули» ціни і на продовольчих ринках, обмеживши обсяги продаж. Проти рівня 2008 року обсяги продаж молока і молочних продуктів сімейних ферм на продовольчих ринках області скоротилися із 79,1 тис. т до 78,3 тис. т, або на 1 відсоток.

У 2014 році сумарні обсяги продаж молока і молочних продуктів у перерахунку на молоко на продовольчих ринках та молокопереробним і заготівельним організаціям порівняно з 2008 р скоротилися на 84,3 тис. т, або 41,3%. Сумарна ж частка проданого населенням молока за 2014 рік склала лише 29,5% від обсягів виробництва товарного молока. Враховуючи спожите молоко власного виробництва поза ринком обертається майже 70 відсотків молока і молокопродуктів. Це є тривожним індикатором.

Продовольчі ринки. Надходження грошових коштів від продукції, проданої на продовольчих ринках області у 2014 році складають близько 680 млн. грн., що з розрахунку на одну корову складає приблизно 4860 грн., або 46 відсотків вартості утримання корови.

Обсяги продаж молока на продовольчих ринках стримуються високими цінами, оскільки індивідуальні продавці орієнтовані на ціни в супермаркетах та за рахунок інтересів перекупників, які стали можливими на цих ринках без кооперування селян.

Вибіркові секторальні донеаукові дослідження ланцюгів руху молока від ферми до кінцевого споживача молочних продуктів, які підтверджують необхідність розроблення нової моделі організації молочного скотарства, моделі на засадах кооперації.

Така кооперація бачиться у створенні власної інфраструктури первинної переробки молока і виведення на ринок місцевих продуктів його переробки з освоєнням власного сегменту молочного ринку, не руйнуючи створені молочними брендами сегменти, через які забезпечується лише 1/5 частина споживання молока у Львівській області.

В наступному, освоїти виробництво ширшого асортименту місцевих молочних продуктів з обмежених терміном зберігання, створити стійку конкуренцію і спрямувати частину кооперативних коштів на розвиток інфраструктури села.

Така модель дозволить освоїти всі кошти від продаж молока і молочних продуктів та спрямувати їх на потреби кооперативу і його членів, а також для сільської громади.

В умовах реалізації євроінтеграційних пріоритетів такий підхід має забезпечити стійку конкурентоспроможність основних виробників молока – сімейних ферм ринку молока і молокопродуктів в Україні на перехідний період, покращення добробуту селян за рахунок власної сімейної ферми, включити мотиваційні фактори сільських сімей до участі у сільськогосподарській діяльності.

Введення в дію нових вимог Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо умов реалізації надлишків виробленої продукції на ринках лише після набуття домогосподарством статусу суб'єкта підприємницької діяльності може спричинити подальші проблеми для сімейних ферм, що займаються молочним скотарством.

У Львівській області на продовольчих ринках населенням закупляється 13 відсотків молока і молочних продуктів від загального споживання, а у кращі роки – 17 відсотків. Не важко передбачити можливий подальший ріст цін і невдоволення частини сільського населення.

Кооперацію в приватному секторі економіки доцільно розглядати і в якості **інструменту цінового регулятора на ринку молока і молокопродуктів**, що є більш об'єктивним інструментом ніж державне регулювання цін. Це доказано світовою практикою.

Чи в достатній кількості споживають жителі області молоко і молочні продукти? На жаль ні. Індикатор достатності споживання молока і молокопродуктів у Львівській області складає 59,5 відсотків від раціональної норми МОЗ України, що відкриває перспективи нарощування виробництва цих продуктів в області на майбутнє. Це поле діяльності молочних кооперативів, які «потягнуть» за собою інші, оскільки молоко дає «живі гроші» для розвитку.

Міжнародний Форум «Дні якості в Києві 2015»

11-13 листопада 2015 року в Україні відбудеться загальнонаціональний захід – 24-й Міжнародний форум «Дні якості в Києві 2015». Форум присвячено Всесвітньому дню якості, що проходить за підтримки ООН. Під час форуму відзначатиметься 25-річний ювілей національної організації з якості нашої країни – Української асоціації якості.

За довідковою інформацією звертатись: тел./факс (044) 459-78-16, 541-05-32, e-mail: region@quality.kiev.ua, quality@quality.kiev.ua

Джерело: www.uaq.org.ua

Стрийське товариство пасічників “Бджоли Карпат”

Галузь бджільництва на Львівщині постійно збільшує обсяги виробництва та збуту продукції на ринку, попит на які стабільно зростає. Одне з найбільш організованих товариств бджолярів на Львівщині – це Стрийське товариство пасічників “Бджоли Карпат”.

Пасічники Стрийщини в 2005 році ініціювали створення Музею бджільництва Карпатського краю, в якому докладно досліджено історію та сучасний стан бджільництва в районі. Голова товариства пасічників району Ігор Брик розповідає, що зараз його членами є 110 осіб, які утримують у власних домогосподарствах різну кількість вуликів - від 2 до 100. Щонеділі члени товариства проводять екскурсію в музеї для жителів та гостей міста, які бажають ознайомитися з історією галузі, технічними засобами та технологіями, які використовували в Галичині.

Відвідувачі музею можуть побачити цінні експонати та ознайомитися з історичними виданнями про розвиток бджільництва на Львівщині кінця XIX століття.

Голова товариства Ігор Брик, який є автором книжок “Увага! Бджоли!” та “Це чарівне загадкове таємниче бджільництво”, завжди підтримує ініціативу молоді, які прагнуть розвивати бджільництво на Львівщині.

Перебуваючи у Музеї бджільництва в Стрию нам вдалося поспілкуватися з одним із найстаріших та досвідченіших пасічників району Євстахієм Борщиком. Євстахій Іванович люб'язно погодився розповісти про свій досвід у бджільництві.

- Пасіка Євстахія Борщика працює вже понад 20 років з того часу, коли ми разом із зятем Ігорем почали утримувати професійну пасіку в с. Верчани. Хоча сам пасіку я тримаю вже понад 30 років. Робота в мене була непроста і бджіл я тоді почав утримувати для власного задоволення. Навіть у перший рік не відкачував мед. Я їх просто тримав тоді і вважав, що мед потрібен їм на зимовий період. Тоді один відомий бджоляр Стрийщини допоміг мені відкачати перший мед.

Я завжди жартую, що все людство поділяється на дві категорії: на людей нормальних і на справжніх пасічників, які фанатично віддані бджільництву, а не лише суто меркантильним інтересам. Раніше ми утримували 20-30 бджолосімей біля дому. Але в один рік, у зимовий період сусід почав будівництво і тоді понад 40 бджолосімей загинуло. Довелося починати все з початку. За домовленістю ми утримували вулики в одного з фермерів району і це було досить непросто.

Згодом придбали 40 соток землі у с. Верхня Стинава і стару бойківську хату. Завезли туди вулики і навіть збільшили їх кількість до 140. Вирішили реконструювати існуючий будинок, побудували ще один і займаємося апітерапією, заснувавши пасіку "Здоров'я". Але роботи побільшало і довелося зменшити кількість вуликів до 100.

В гірських територіях фактично не ведеться інтенсивне сільськогосподарське виробництво, не використовують отрутохімікатів, тому вся продукція бджільництва органічна. Природні рослини дозволяють продукувати гірський мед в якому не менше 10 корисних для здоров'я компонентів. Навіть покращився медозбір через різницю висоти. Гірські потоки - це гірські потоки, є постійно волога і це сприяє бджільництву. Проблем із збутом меду та інших продуктів бджільництва в нас немає, оскільки багато відвідувачів курсів апітерапії на пасіці є постійними покупцями.

Оголошення**про порядок та умови проведення конкурсу на виконання заходів
Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового
комплексу Львівської області на 2013-2015 роки**

Назва юридичної особи та юридична адреса установи, куди подаються документи: Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації за адресою м. Львів, просп. В.Чорновола, 4, корп. 2. (каб. № 45) ;

Термін подачі документів: з дня оприлюднення оголошення про порядок та умови проведення конкурсу на сайті Львівської обласної державної адміністрації - **www.loda.gov.ua** та у друкованих засобах масової інформації, а закінчується за два робочих дні до початку проведення останнього засідання конкурсної Комісії. Останнє засідання комісії проводиться до 10 грудня.;

Завдання і заходи з підтримки та розвитку агропромислового комплексу, критерії та умови відбору суб'єктів господарювання, яким надається державна підтримка з бюджету, а також обсяг такої підтримки.

1. Підтримка та розвиток насінництва:

Підтримка надається на часткову компенсацію вартості придбаного у поточному році до базового та базового насіння сільськогосподарських культур у розмірі до 50 % вартості насіння, але не більше 100,0 тис. грн. для одного сільськогосподарського підприємства – суб'єкта насінництва.

Критеріями визначення одержувача фінансової підтримки є:

- суб'єкт насінництва відноситься до суб'єктів малого підприємництва відповідно до вимог Господарського кодексу України;
- вирощування зернових культур;
- вирощування культур вітчизняної селекції.

Обсяг фінансової підтримки 200 тис. грн.

2. Підтримка галузі тваринництва та рибництва:

1.1. Підтримка надається на часткову компенсацію вартості придбання племінних (генетичних) ресурсів ВРХ сільськогосподарським підприємствам, фізичним особам-підприємцям та фізичним особам, які утримують 3-х і більше корів в розмірі до 50 % їх вартості, але не більше 8 тис. грн. за одну голову ВРХ у молочному та м'ясному скотарстві.

Критеріями для визначення одержувача компенсації є:

- ведення діяльності з утримання і розведення великої рогатої худоби;
- суб'єкт господарювання відноситься до суб'єктів малого підприємництва відповідно до вимог Господарського кодексу України;
- утримання і розведення великої рогатої худоби вітчизняної селекції.

Обсяг фінансової підтримки 200 тис. грн.

1.2. Підтримка надається на часткове відшкодування вартості придбання рибопосадкового матеріалу у розмірі до 50% його вартості, але не більше 25 грн. за 1 кг малька використаного для зариблення рибогосподарських водних об'єктів.

Критеріями для визначення одержувача фінансової підтримки є:

- розведення рослиноїдних порід риб;
- суб'єкт господарювання відноситься до суб'єктів малого підприємництва відповідно до вимог Господарського кодексу України;
- показники виробничої діяльності суб'єктів господарювання.

Обсяг фінансової підтримки 50 тис.грн.

3. Розвиток сільськогосподарської кооперації

Підтримка надається на:

- часткове відшкодування вартості техніки, технологічного та допоміжного обладнання в розмірі до 50 відсотків вартості (без урахування сум податку на додану вартість), придбаних у поточному році, які використані для формування виробничих потужностей кооперативів, але не більше 100,0 тис. грн. на один об'єкт закупівлі і не більше 150 тис. грн. для одного кооперативу;

- часткове відшкодування вартості матеріалів, будівельних конструкцій, допоміжної апаратури в розмірі до 50 відсотків їх вартості (без урахування сум податку на додану вартість), які придбані та використані в процесі створення виробничих потужностей кооперативів, відповідно до проектно-кошторисної документації та актів виконаних робіт протягом бюджетного року, але не більше 100,0 тис. грн. для одного кооперативу.

Критеріями для визначення одержувача фінансової підтримки є:

- техніко-економічне обґрунтування ефективності діяльності кооперативу;
- наявність матеріально-технічної бази;
- кількість членів кооперативу;
- обсяг послуг, які надаються членам кооперативу.

Обсяг фінансової підтримки 300 тис.грн.

4. Кредитна підтримка виробників сільськогосподарської продукції (кредитна субсидія)

Кредитна субсидія надається на часткове відшкодування відсоткової ставки за залученими кредитами у національній та іноземній валюті, у перерахунку на гривні по курсу Національного банку України на дату здійснення господарської операції сільськогосподарським підприємством, суб'єктам господарювання, які займаються рибництвом, сільськогосподарським кооперативам, фізичним особам-підприємцям та фізичним особам, які залучили кредити у банківських установах чи кредитних спілках і здійснюють господарську діяльність в агропромисловому комплексі.

Критеріями відбору одержувача кредитної субсидії є:

- суб'єкт господарювання відноситься до суб'єкта малого підприємництва згідно з вимогами Господарського кодексу України;
- виробництво продукції тваринництва;
- виробництво органічної сільськогосподарської продукції;
- впровадження енергозберігаючих технологій;
- економічно обгрунтований бізнес-план - оцінюються мінімальний термін окупності вкладених фінансових ресурсів та інші показники результативності бізнес-плану;
- незбиткова діяльність одержувача за останні два роки.

Обсяг фінансової підтримки 1650 тис.грн.

5. Підтримка на розвиток органічного виробництва

Підтримка надається на часткову компенсацію витрат з проведення сертифікації відповідності виробника органічної продукції у поточному році в розмірі фактичних витрат, але не більше 10,0 тис. грн. одному суб'єкту господарювання.

Критеріями для визначення одержувача фінансової підтримки є:

- відсутність у оператора органічного виробництва паралельного виробництва традиційної продукції;
- суб'єкт господарювання відноситься до суб'єктів малого підприємництва відповідно до вимог Господарського кодексу України;
- суб'єкти господарювання, які беруть участь у заходах з популяризації виробництва органічної продукції.

Обсяг фінансової підтримки 100 тис.грн.

Фінансова підтримка не надається суб'єктам господарювання, які:

- визнані банкрутами або стосовно яких порушено справу про банкрутство;
- перебувають у стадії припинення юридичної особи або припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця;
- подали завідомо недостовірні відомості та документи під час звернення за наданням державної підтримки;
- мають заборгованість перед бюджетом, Пенсійним фондом України, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- отримали державну підтримку з порушенням умов її надання або умов щодо цільового використання бюджетних коштів, що доведено в установленому порядку;
- отримують аналогічну за видами державну підтримку, строк надання якої не закінчився.

Перелік документів, які подаються до конкурсної Комісії, визначений у Порядку використання коштів обласного бюджету на виконання заходів Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового комплексу Львівської області на 2013-2015 роки (із змінами), затвердженому розпорядженням голови Львівської обласної державної адміністрації від 23.10.2015 року № 651.

Оголошення

**про умови надання фінансової підтримки на виконання заходів
Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового
комплексу Львівської області на 2013-2015 роки через субвенцію районним
бюджетам**

Назва юридичної особи та юридична адреса установи, куди подаються документи: управління (відділ) агропромислового розвитку райдержадміністрації за місцем реєстрації юридичних та фізичних осіб.

Термін подачі документів: з дня оприлюднення оголошення про порядок та умови надання фінансової підтримки на сайті Львівської обласної державної адміністрації - **www.loda.gov.ua** та у друкованих засобах масової інформації, а закінчується 10 грудня поточного року.

Завдання і заходи з підтримки та розвитку агропромислового комплексу, які будуть фінансуватись.

1. Підтримка галузі тваринництва

Дотація за утримання корів молочного напрямку продуктивності надається:

- фізичним особам за утримання 4 і більше корів молочного напрямку продуктивності у розмірі, визначеному Департаментом, але не більше 500 грн. на 1 голову ВРХ;

- фізичним особам-підприємцям, юридичним особам, які утримують від 5 до 30 корів молочного напрямку продуктивності у розмірі 1 тис. грн. на одну голову ВРХ відповідно до вимог Комплексної програми, затвердженої рішенням сесії ЛОР від 16.05.2013 №760 із змінами від 07.07.2015 №1407.

Обсяг фінансової підтримки 3000 тис.грн.

2. Розвиток органічного виробництва

Бюджетні кошти надаються суб'єктам господарювання, які виробляють органічну сільськогосподарську продукцію на дотацію за посівну площу до 100 га під виробництво органічної продукції, але не більше ніж 500 грн. на 1 га.

Обсяг фінансової підтримки до 100 тис.грн.

3. Дотація на посів сільськогосподарських культур

Дотація надається сільськогосподарським підприємствам, які на поточний рік мають посіви жита озимого і ярого, гречки. Розмір дотації визначається Департаментом агропромислового розвитку облдержадміністрації, але не більше ніж 500 грн. на один гектар посівів з врахуванням обсягу фінансування виділених на вказаний напрям підтримки.

Обсяг фінансової підтримки 500 тис.грн.

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
II Всеукраїнський Ярмарок Аграрних Вакансій	6 листопада 2015 р.	м. Київ, НУБІП, навч. корпус №1, вул. Генерала Родімцева, 19	www.investinpeople.agroinvestforum.com/2015/ukr
Форум «Європейський досвід прибуткового свинарства в умовах сьогодення України»	10 листопада 2015 р.	м. Київ, Fairmont Grand Hotel Kiev, вул. Набережно- Хрещатицька, 1/3	www.pigua.info
II Міжнародна науково-практична конференція “Якість і безпека харчових продуктів в Україні”	12-13 листопада 2015 р.	м. Київ, Національний університет харчових технологій, вул. Володимирська, 68	www.expert.nuft.edu.ua
Практичний семінар «Просто про молоко»	14 листопада 2015 р.	м. Київ, Бізнес-центр “Tower”, вул. Льва Толстого, 57	www.ucab.ua
2-га Спеціалізована виставка “Агро-Сфера 2015”	18-20 листопада 2015 р.	м. Одеса вул. Приморська, 6	www.expo-odessa.com
14-а Національна виставка агротехнологій “Агропром-2015”	19-21 листопада 2015 р.	м. Харків, ВЦ “Радмир Експохол” вул. Акад.Павлова, 271	www.expometeor.com
Міжнародна виставка «Fresh Business Expo»	1-3 грудня 2015 р.	м. Київ, Міжнародний виставковий центр, Броварской пр-т, 15	www.freshbusinessexpo.com
Зарубіжні події			
8-й Форум продовольчого ринку та рітейлу	4-5 листопада 2015 р.	Польща м. Варшава	www.portalspozywczy.pl
Міжнародна виставка сільськогосподарської техніки “AgriTechnica-2015”	9-13 листопада 2015 р.	Німеччина, м. Ганновер	www.ucab.ua

**Оптові ціни на продукцію
(станом на 30.10.2015 р.) (1 кг/грн.)**

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Кабачок</u>	15,00	16,00	17,00
<u>Капуста білокачанна</u>	7,50	7,50	8,00
<u>Помідор салатний червоний</u>	15,00	20,00	22,00
<u>Баклажан синій</u>	5,00	5,00	6,00
<u>Морква нантська</u>	8,00	9,00	11,50
<u>Буряки столові ранні</u>	5,00	5,00	5,00
<u>Капуста броколі</u>	22,00	24,00	25,00
<u>Цибуля ріпчаста</u>	9,50	10,00	10,50
<u>Капуста цвітна</u>	12,00	14,00	16,00
<u>Огірок довгоплідний гладкий</u>	4,00	5,00	6,00
<u>Картопля стандарт.</u>	3,50	3,80	4,00
<u>Гриб печериця</u>	32,00	33,00	33,00
<u>Шпинат</u>	30,00	35,00	35,00
<u>Часник</u>	50,00	55,00	60,00
<u>Слива Угорка</u>	10,00	12,00	14,00
<u>Яблуко Гала</u>	9,00	9,00	10,00
<u>Виноград</u>	20,00	25,00	30,00
<u>Борошно пшеничне вищого гатунку</u>	5,50	7,00	8,00
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Яйце куряче столове відбірне, десяток</u>	14,00	15,00	18,00
<u>Свиняча вирізка</u>	90,00	91,00	92,00
<u>Яловичина шия безкісткова</u>	80,00	82,00	82,00
<u>Куряче філе</u>	55,00	55,00	55,00
<u>Короп жив</u>	44,00	45,00	46,00
<u>Мед</u>	55,00	80,00	95,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

**Редакційна колегія інформаційного вісника
Львівської аграрної палати “АгроФорум”**

Музика П.М. – ГО “Львівська аграрна палата” (голова редколегії)

Стефанишин І.М. – ТОВ “РСП “Шувар” (заст. голови редколегії)

Гончаренко Л.В. – Департамент агропромислового розвитку

Львівської обласної державної адміністрації

Вуйчик І.М. - ГО “Львівська аграрна палата”

Паньків І.Я. – БО “Львівська аграрна дорадча служба”

Соломонко Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (видавничий редактор)

Періодичність видання: два рази на місяць.

**Побажання та зауваження до змісту електронного інформаційного бюлетеня
«Вісник Агрофорум» просимо надсилати на e-mail: lvivagri@gmail.com
або за телефоном: +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-56, +38 (067) 803-60-32**

